

Sak nr 02/12

12. mars 2012 har Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis avsaqt slik

AVGJØRELSE

Nemndas sammensetning: Nils Grytten
Truls Disen
Arve Kristiansen

Parter: , fratredende part

-

, tiltredende part

I. INNLEDNING

Saken gjelder fastsettelse av vederlag i forbindelse med overdragelse av spesialistpraksis innen hudsykdommer. Saken behandles etter reglene i rammeavtale mellom De regionale helseforetak og Legeforeningen om avtalepraksis for spesialister pkt 11.1.

Saken har sitt utgangspunkt i at er tildelt avtalehjemmelen som har hatt for drift av privat spesialistpraksis med Helse Vest RHF.

Forhandlinger om overdragelsesbestemmelsene har vært holdt, men ikke ført frem. Begge parter har mot slik bakgrunn bedt om at nemnda fastsetter overdragelsessummen. Uenigheten gjelder både prisen for utstyr/inventar og vederlaget for opparbeidet praksis.

Det ble avholdt befaring og møte i praksisen 27. februar 2012. Til stede var nemndas leder, tiltredende part og , ektefelle til fratredende part (møtte med skriftlig fullmakt). At det kun var nemndas leder, og ikke en samlet nemnd som var til stede under befaringen, var klarert med sakens parter i forkant.

I forkant hadde begge parter innsendt skriftlige redegjørelser for sitt syn på saken.

Nemndas sammensetning er i henhold til oppnevning av Den norske legeforenings sentralstyre. Ingen av partene har reist innsigelse mot sammensetningen.

Sentralstyret i Legeforeningen har gitt retningslinjer som gjelder for nemndsbehandling ved overdragelse av privat spesialistpraksis med driftsavtale. Nemnda har lagt disse, samt voldgiftslovens ufravikelige bestemmelser, til grunn for sitt arbeid med saken.

Partene har fri rådighet over sakens gjenstand og nemnda kan således ikke treffe en avgjørelse som går utenfor partenes påstander (krav/tilbud).

En fulltallig nemnd har etter befaringen kommet frem til en enstemmig avgjørelse. Avgjørelsen er basert på sakens dokumenter og nemndsleders befaring/møte med partene.

II. SAKENS FAKTUM

Nemnda legger følgende *faktum* til grunn for sin avgjørelse:

Type praksis

Den aktuelle praksis er en hudlegepraksis, etablert i Stavanger med 100 % driftstilskuddsavtale i klasse III med Helse Vest.

Saken gjelder en solopraksis innen dette fagområdet, drevet som et enkeltpersonforetak.

Nemnda legger til grunn at praksisen har hatt en generell dermatologisk profil.

Lokaler, beliggenhet

Spesialistpraksisen er beliggende i Stavanger sentrum, like ved . Praksislokalet er på ca 100 m2 og er beliggende i annen etasje i et eldre hus i . Praksislokalet er *ikke* tilgjengelig for bevegelsehemmede – ingen heis, og Helse Vest har ved tildelingen pålagt ny hjemmelshaver å finne andre lokaler for sin praksis.

Lokalet består av følgende:

- Venterom
- Resepsjon
- Sekretærkontor (også vært benyttet som omkleddningsrom)
- Legekontor/undersøkelsesrom
- Lagerrom
- Lysbehandlingsrom
- Toalett

Praksisen har vært drevet fra disse lokaler siden 1986.

Det er en trapp fra inngangsparti opp til praksislokalet i annen etasje.

Månedlig husleie er opplyst å være kr 6 800,-.

Personell

Fratredende lege har hatt ansatt følgende personell:

- 1 sykepleier i 100 % stilling (fratredendes ektefelle)
- 1 sykepleier i 50 % stilling
- 1 sekretær i 50 % stilling
- 1 rengjøringshjelp i 25 % stilling

Det er kun sykepleier i 50 % stilling som blir med ved overdragelsen til

For øvrig er det ordinære ansettelsesforhold og arbeidsavtaler for de ansatte i praksisen.

Systemer i praksisen

Det er benyttet Winmed Pluss pasientsystem i praksisen. Dette systemet ble innført i praksisen i 2005. Forut for dette har det vært papirjournaler. Praksisen har vært koblet mot Helsennett (ettersom [redacted] må flytte praksissted, må imidlertid dette etableres på nytt av ham.)

Det er ellers innarbeidede rutiner i forbindelse med epicutantesting og lysbehandling, og internkontrollsystem mv.

Utstyr

Fra selgers side er det gitt en meget utfyllende oversikt over det utstyr og inventar som er gjenstand for overdragelse mellom partene. Dette er lagt til grunn av nemnda som en premiss for avgjørelsen, men gjengis ikke i detalj her.

Som punktvis oversikt gjengis her:

- Diverse instrumenter i rustfritt stål, instrumentbord mv.
- Epicutantester, div engangsutstyr
- Diverse kontormaskiner, skrivere, kopimaskin, telefoner mv.
- Diverse kontorinventar
- Diverse medisinsk utstyr som termokauter, cryoapparat, dermatoskop undersøkelsesbenk mv
- UVB Lysapparat
- Dataanlegg, server og tre arbeidsstasjoner

I tillegg er det fra fratredende leges side tatt med kostnader i forbindelse med installasjon av elektronisk datasystem og Helsennett, samt oppdatering, vedlikehold og support av nevnte i oversikten over utstyret. Nemnda legger til grunn at dette naturlig hører under verdien på «opparbeidet praksis» og hensyntas skjønnsmessig i den vurderingen.

Fratredende part har i sin oversikt til nemnda regnet ut at det foreligger utstyr for en verdi av 370 108,-. I denne sum er det medtatt kostnader til dataprogramvare (jf avsnittet over) med til sammen kr 112 152,-. Holder en disse poster utenom, utgjør fratredendes krav for utstyret kr 257 956,-.

Tiltredende parts tilbud på utstyret er kr 215 656,-, dersom en summerer hans tilbud på enkeltpostene, jf også nedenunder.

Pasientgrunnlaget

Praksisen hadde i 2010 3 630 konsultasjoner. I tillegg kommer enkle pasientkontakter og pasienter som skal ha lysbehandling. Etter det opplyste inneholder den elektroniske journalen navn på 10 000 pasienter som har benyttet praksisen og papirarkivet inneholder navn på 35 000 pasienter.

Økonomiske forhold

Det gjengis følgende nøkkeltall:

	Driftsinntekter	Kostnader	Driftsresultat
2008	1 959 276	747 256	1 212 020
2009	2 278 514	755 406	1 523 108
2010	2 316 566	766 271	1 550 295

Fratredende leges ektefelle har arbeidet som sykepleier 100 % i praksisen. Kostnadene forbundet med hennes stilling er ikke medtatt i de kostnader som er gjengitt ovenfor, men disse fordeles mellom ektefellene i skjema RF-1224B. Korrigert for dette ligger fratredendes reelle overskudd i virksomheten på ca. 1 million de to siste årene.

Fratredende lege har opplyst at han de siste årene har redusert litt på arbeidstempoet i praksisen relatert til helsemessige årsaker og antar at dette kan ha innvirket på omsetningen i praksisen.

Kontinuitet/fravær

Praksisen har vært drevet siden 1986 Det har ikke vært avbrudd i praksisdriften av betydning siden oppstarten.

III. PARTENES ANFØRSLER

Fratredende part, , har i korthet anført følgende:

Gjenstand for overdragelse er en godt opparbeidet hudlegepraksis som er kjent i distriktet. Den har vært drevet kontinuerlig siden 1986 av fratredende part. Praksisen har vært drevet som en generell hudlegepraksis med et tilbud som har vært etterspurt og satt pris på av pasienter og henvisende instanser. Det er ikke grunnlag for tiltredende parts påstander om at praksisen har vært snever mv.

Dette er den eneste hudlegespesialisten med driftstilskudd i Stavanger. Til praksisens nedslagsfelt sokner et betydelig pasientgrunnlag, faktisk et befolkningsgrunnlag på ca. 300 000,-.

Fratredende lege har nedlagt mange ekstra arbeidstimer relatert til stor pågang av pasienter.

Det er etablert godt samarbeid med henvisende allmennleger.

De ansatte i praksisen har vært dyktige og hatt lite fravær. En av disse fortsetter hos tiltredende lege.

Det er godt innarbeidede rutiner i praksisen.

Praksisen kan ikke videreføres i dagens lokaler uten en omfattende ombygging som ikke vil være regningssvarende. Dette som følge av dårlig adkomst for bevegelseshemmede. Det er derfor mest hensiktsmessig for den nye legen å bytte lokaler. Det er sendt informasjonsskriv til leger og legesenter om dr. overtagelse av praksisen.

Av utstyret i praksisen er mye innkjøpt tilbake i 1986/87, men det er godt vedlikeholdt og velfungerende. Datasystemet er nyere – innkjøpt i 2005 og holder fortsatt god kvalitet.

Også UVB lysapparatet er fungerende.

Nemnda legger til grunn at fratredende krav er kr 2 millioner samlet sett, hvorav kr 370 108,- relateres til utstyr og inventar.

*****

Tiltredende part, , har i korthet anført:

Som utgangspunkt vil en 25 år gammel praksis være preget av gammelt utstyr når dette ikke har vært fornyet i særlig grad de senere år. Verdien av utstyr ved et salg nå vil følgelig være begrenset.

har anført at fratredende parts krav hva gjelder utstyr og inventar er for høyt og har særlig vist til at utstyret er av høy alder og frykt for at UVB lyskabinettet fra 1986 kan ha kort levetid etter overdragelsen. I alle fall må det påregnes betydelige investeringer i utstyr.

har i en oversikt som er utarbeidet til nemnda gitt en gjennomgang av hans vurdering av utstyret og gitt et tilbud på dette. I punkt 5 til selgers gjennomgang har tilbudt kr 45 000,-, men dette er i . summering blitt til kr 4 500,-. Tar nemnda utgangspunkt i oppstillinger (ikke summeringen), blir hans tilbud på utstyret kr 215 656,-.

Hva gjelder vederlaget for opparbeidet praksis har anført at praksisen har holdt en snever profil. En spesialistlegepraksis bør ligge tett opp til det en hudpoliklinikk på sykehuset kan tilby av tjenester. Det er anført at enkelte grupper av pasienter innen fagområdet ikke har hatt et behandlingstilbud ved praksisen, hvilket igjen har begrenset praksisens inntjeningspotensiale.

Videre er det et viktig moment at praksisen ikke kan videreføres i dagens lokaler og at kun en sykepleier i halv stilling blir med ved overdragelsen. Dette innebærer at tiltredende part langt på veg selv må opparbeide en ny praksis.

Verdien av det som ligger i opparbeidet praksis i denne saken, ligger i det vesentlig i et ajourført og oppdatert journalsystem fra 2005.

Samlet foreslås kjøpesummen satt til kr 600 000,-, hvorav 400 000,- gjelder opparbeidet praksis.

IV. NEMNDAS VURDERING

Nemnda skal med bindende virkning fastsette verdien på utstyr og inventar samt vederlaget for opparbeidet praksis i anledning overdragelsen mellom partene.

Utstyr/inventar

Hva gjelder utstyr og inventar bemerker nemnda at det ikke foreligger fastsatte eller omforente kriterier for verdifastsettelse av brukt legeutstyr. Den reelle markedsverdien for brukt legeutstyr er vanskelig å anslå med nøyaktighet og markedet for slikt utstyr er lite oversiktlig.

Nemnda legger til grunn at mye av det medisinske utstyret i spesialistpraksisen er av eldre dato – det meste faktisk fra praksisens oppstart rundt 1986. Selv om dette har en bruksverdi, fremstår det for nemnda som klart at tiltredende part vil ha et omfattende investeringsbehov for å bringe praksisens utstyr opp til dagens standard og de medisinske løsninger som forventes i en moderne spesialistpraksis. Særlig vises til at lysbehandlingsutstyret om kort tid vil måtte skiftes ut eller i beste fall vil det måtte foretas en omfattende oppgradering av nevnte. Datautstyret er syv år gammelt og selv om dette har fungert fint i sin driftstid kan slikt utstyr ikke påregnes å ha særlig lenger levetid, og det må også her antas og raskt kunne bli behov for nyinvesteringer.

Møbler og inventar bærer preg av at det er blitt noen år gammelt. Også mye av dette må forventes å måtte skiftes ut relativt raskt og nemnda anser at verdien ved overdragelse av dette er meget begrenset.

Mye av «småutstyret» er fortsatt fullt brukbart og sikkert like bra som når det var nytt. Dette innebærer likevel ikke at en kan ta betalt som om det var nytt og nemnda finner ikke grunnlag for å benytte dagens nypriser når verdien av dette skal skjønnsmessig medregnes.

Nemnda er etter en helhetsvurdering kommet til at kjøpers tilbud på utstyr/inventar omtrentlig gjenspeiler dettes verdi.

Nemnda fastsetter således verdien på dette til kr 220 000,-.

Opparbeidet praksis

Hva gjelder verdien av opparbeidet praksis viser nemnda innledningsvis til at selve driftstilskuddshjemmelen ikke er gjenstand for overdragelse, denne tildeles av det regionale helseforetaket gjennom et forvaltningsvedtak etter forutgående utlysning.

Vurderingen av ”opparbeidet praksis” skal heller ikke baseres på rent forretningsøkonomiske kriterier og er ikke sammenfallende med forretningsbegrepet ”goodwill” slik det tradisjonelt kjennes fra andre områder.

Nemndas oppgave vil være og fastsatte verdien som overtagende lege får som følge av at han overtar   praksis.

Forutsetningen er at det skal foretas en skjønnsmessig vurdering og nemnda viser særlig til rammeavtalens pkt 11.1, samt retningslinjene som er vedtatt av sentralstyret i Legeforeningen. Videre skal nevnes at Legeforeningen i et samarbeid med Helse Sør-Øst RHF har utgitt en ”kommentarutgave” til Rammeavtalen, herunder bestemmelsene som omhandler overdragelse. Disse er lagt til grunn for nemndas behandling og vurdering i denne saken.

I følge disse skal verdien av opparbeidet praksis fastsettes etter en helhetsvurdering hvor en bl. a. vektlegger følgende relevante kriterier:

- Kontinuitet
- Type praksis (gruppe- eller solo)
- Kontorrutiner

- Opplært personell
- Attraktivitet/ beliggenhet
- Omsetning
- Pasientgrunnlag
- Samarbeidsavtaler
- Systemer i praksisen (eks journalsystem)
- Husleieavtaler og andre leieavtaler

Den innbyrdes og nærmere vektning av kriteriene er ikke angitt i retningslinjene, men er overlatt til nemnda å avgjøre ut fra det konkrete saksforhold. Det vil også være grunnlag for å vektlegge andre, relevante kriterier dersom saken skulle gi slik foranledning.

Nemnda er i sin vurdering bevisst på at regelverket og retningslinjene søker å balansere mellom fratredende leges rettmessige behov for et økonomisk oppgjør for overdragelse av opparbeidede verdier i sin praksis, mot rekrutteringshensyn og ønsket om at den best kvalifiserte lege skal gis mulighet til å starte opp i en praksis.

Nemnda vurderer det slik at [redacted] i ca. 25 år har drevet en hudlegepraksis som har vært godt likt av pasienter og etterspurt av henvisende instanser. Det har ikke vært noen diskontinuitet i spesialistpraksisen i hans driftstid.

Det har vært god og stabil pasienttilgang til praksisen. Dette er i seg selv en viktig faktor, dog knyttet en viss usikkerhet til betydningen av dette i denne saken i og med at tiltredende part må endre lokalisasjon, jf. nedenfor.

Det reelle overskuddet i driften er moderat.

Praksisen har elektronisk pasientjournalsystem, og dette forventes også å foreligge i en spesialistpraksis i 2012. Nemnda er enig med tiltredende part at det meste av det som vil være verdier som han overtar i denne saken relateres til dette. Lisenser, vedlikehold og oppgraderinger av datasystemer er en del av det å ha et elektronisk pasientjournalsystem og dataløsninger.

Vurdert etter dagens forventninger fremstår praksisen å være noe preget av manglende investeringer og oppgradering siste årene.

Lokalene som praksisen har vært drevet fra anses ikke å være representative og dette er også klart tilkjennegitt fra helseforetakets side, ettersom tiltredende part er pålagt å drive sin praksis i andre lokaler. Dagens lokaler tilfredsstillter ikke kravene i Rammeavtalen.

Tiltredende part må allerede før sin første driftsdag flytte praksisen fra der den har vært drevet fra fratredende parts side. Dette har betydelige kostnader, både direkte og indirekte og både på kort og lang sikt og innebærer at tiltredende part til en viss grad må bygge opp praksisen på nytt fra andre lokaler.

Nemnda vurderer lokalene i denne saken å være en klart negativ faktor i vurderingen av opparbeidet praksis.

Hjelpepersonalet i en praksis er en faktor som normalt tillegges stor betydning i anledning overdragelser. De vil ofte være kontinuitetsbærerne etter at fratredende lege avslutter sin praksis. Dette gjelder ikke minst innenfor fagområder hvor hjelpepersonalet har betydelige oppgaver, også av dels selvstendig karakter. Nemnda anser at hudsykdommer er et slikt fagområde hvor tilsatte sykepleiere bl. a. har nokså selvstendige oppgaver i forbindelse med lysbehandling mv.

I denne saken er det kun én sykepleier, ansatt i halv stilling, som blir med i overdragelsen til . De øvrige går av med pensjon samtidig som fratredende lege. Det innebærer at tiltredende part ikke fullt ut vil få nytte av den opplæring som tidligere ansatt personale har fått og ikke får seg overdradd den kompetanse og kontinuitet som disse står for. I stedet må han selv rekruttere og lære opp nytt personale med unntak av den ene sykepleieren.

Nemnda har tidligere kun hatt én (ordinær) sak vedrørende hudlegepraksis til behandling, sak 7/09. (I tillegg har nemnda behandlet én sak hvor driften for lengst var avsluttet. Den anses imidlertid ikke relevant for vurderingen i denne aktuelle saken.)

Nevnte sak 7/09 gjaldt en hudlegepraksis i Bergen. I den saken var det ingen flytteproblematikk og personalet skulle videreføres hos den nye legen. Videre var omsetningen og aktivitetsnivået høyere enn i aktuelle sak. I Bergenssaken ble vederlaget for opparbeidet praksis satt til kr 900 000,-. Basert på de forhold som er redegjort for ovenfor anser nemnda at vederlaget for opparbeidet praksis i vår sak må ligge *markert lavere* enn Bergenssaken.

Etter en helhetsvurdering basert på kriteriene i retningslinjene og tidligere nemndspraksis, fastsetter nemnda at vederlaget for opparbeidet praksis i denne saken skal være kr 500 000,-.

Samlet overdragelsessum blir dermed kr 720 000,-.

Kostnadene fordeles i henhold til retningslinjene med en halvpart på hver part.

V. SLUTNING

1. Vederlaget for [redacted] spesialistpraksis fastsettes til kr 720 000 – *kronersjuhundreogtjuetusen* –
2. Kjøpesummen forfaller til betaling 12. april 2012.
3. Partene betaler in solidum – en for begge og begge for en – nemndas omkostninger etter oppgave

Avgjørelsen er på alle punkter enstemmig.

Ålesund/Bergen/Harstad, 12. mars 2012

(sign.)

Truls Disen

Nils Grytten

(sign.)

Arve Kristiansen